

Skamsen tystnad

Under de senaste månaderna har regeringen och regeringspressen iakttagit nära nog total tystnad rörande det ryska kreditavtalet. Skälet här till är blott alltför uppenbart. Avtalet var från början ett misstag, en frukt av politisk felspekulation och ekonomiska felkalkyler. På ingen annan punkt har utvecklingen lika hänsynslöst avslöjat regeringens inkompetens. Därför har avtalet efter hand blivit en symbol för vanstyret över huvud.

Den enda tröstgrund man kunnat påvisa är att den beviljade krediten hittills utnyttjats i relativt ringa utsträckning. De leveranser som enligt senaste uppgifter kontraherats — vare sig definitivt eller preliminärt — fyller inte mer än en fjärdedel av hela kreditbeloppet. Nu är redan detta belopp efter svenska förhållanden mycket betydande. I realiteten är förlusten vida större; bland annat måste svenska företag i dollar köpa material för att få möjlighet att effektuera de ryska beställningarna. Vår brist på dollar är på denna grund, och därför att vi är tvungna att sälja på kredit åt Ryssland i stället för mot kontant betalning åt annat håll, till icke ringa del beroende av det ryska avtalet. Just nu är det ännu viktigare att det dollarlån som eljest skulle varit ett självfallet medel att mildra svårigheterna sannolikt inte kan komma till stånd på grund av löftena till Ryssland.

Andra överenskommelser visar att den svenska kreditpolitiken är enastående i fråga om lättsinne och oskicklighet. Samtidigt som vi bör-

jar våra leveranser till Ryssland var detta land Polen en väldig kredit, som delvis skall användas för att i Ryssland inköpa samma varor som vi skickar dit. Norge, som sluter avtal med Ryssland enligt bytesprincipen, utan några krediter, får på detta sätt vida större kvantiteter brödsäd och andra varor än vi lyckas erhålla — trots att vi för varje miljon utbyteshandel skall lämna för två miljoner varor på kredit.

Hur läget inom den närmaste framtiden kommer att utvecklas är inte möjligt att förutse. En ny överenskommelse av leveranser till betydande belopp lär snart komma att avslutas. Förhandlingar pågår på skilda håll, och sannolikheten talar för att Ryssland i större utsträckning än tidigare ämnar förmå de svenska industrierna till leveransavtal — de industrier som enligt förklaring från regeringssidan under avtalsdebatten i november 1946 är "moraliskt skyldiga" att prestera varor för den utlovade miljarden.

Enligt statsministerns uttalande i höstas måste kreditens utnyttjande bli beroende av "den svenska industrins konkurrens- och prestationsförmåga". Detta uttalande, som direkt strider mot talet om moraliska skyldigheter ett år tidigare, tyder på att regeringen i framtiden inte ämnar tvinga industrierna att sluta leveransavtal. Men det innebär också att kreditprestationerna till Ryssland icke skall avvägas med hänsyn till det svenska folkhushållets behov, utan vara beroende av de enskilda företagens bedömning av läget ur deras speciella synpunkt. Det vore ur allmänintressets synpunkt sakligt rättigare och dessutom mera rättlinjigt att begära en allmän revision av avtalet. Men detta vägrar man. Aftontidningen, vars uttalande i avtalsfrågan genom sin ärlighet hela tiden stuckit av mot den övriga socialistpressens, skrev för några dagar sedan att en revision bör krävas, "om det rimligen överstiger vår förmåga att fullgöra avtalet", men att det är "en av de sista utvägar som bör tillgripas". Alltså: vi skall leverera på kredit till Ryssland så länge det är möjligt, trots att därigenom vårt eget läge stadigt försämras, och vi får inte ens annat än som en yttersta utväg i ett nödläge anhålla om lättnader. Det bör dock ihågkommas att ett förslag om revision absolut icke från rysk sida kan betraktas som ett brott; det har hänt att mildringar medgivits även i fråga om krigsskadeersättningar.

I första hand måste man begära klarhet i situationen. Industrin har på enstaka undantag när icke velat eller kunnat lämna uppgifter; man har inlåtit sig på avtalet i hopp om att de företag som levererar till Ryssland skall få en gynnad ställning i fråga om tilldelning av material och valuta, och den rädsla för represalier från regeringens sida som från början präglade industrimännens uppträdande bevarar fortfarande sitt grepp. Det är emellertid nästan otroligt att regeringen skulle räkna på att kunna upprätt-

gan ända till valen. Det misstag som begåtts är så ostridigt och så allmänt känt att en öppen diskussion knappast är farligare för regeringen än en skamsen tystnad.